

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

**Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Πελοποννήσου**

**ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΗΜΑΝΣΗΣ, ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΖΑΡΚΑΔΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΑΕΜ:G2004132

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΜΟΥΡΟΥΤΟΓΛΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2014

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	4
ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ.....	4
1.1 Η Αναγκαιότητα της σήμανσης	5
1.2 Ορισμός προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ	6
1.3 Ωφέλει για τους παραγωγούς.....	7
1.4 Ωφέλει για τους καταναλωτές	8
1.5 Αρμόδιες αρχές πιστοποίησης	9
1.6 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ευρώπη	10
1.7 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ελλάδα	13
2.1 Εισαγωγή	23
2.2 Η σημασία του ελαιολάδου για τη χώρα μας	23
2.3 Πιστοποίηση ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων	24
2.3 Προδιαγραφές ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων	26
2.4 Τάσεις και προοπτικές.....	27
3.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΠΟΠ	31
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	37
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	38

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η γεωργία, η κτηνοτροφία, η αλιεία, αλλά και η γενικότερη εκμετάλλευση του πρωτογενή τομέα στην Ελλάδα, αποτελεί βασικό παράγοντα για την ανάπτυξη της οικονομίας κάθε περιοχής. Τα αγροτικά προϊόντα, ως παράγωγα του κλάδου της γεωργίας, συμβάλλουν, με την σειρά τους, σημαντικά στην οικονομική ενίσχυση μιας κοινότητας. Ειδικότερα, για τα προϊόντα αυτά που φέρουν της ιδιές σήμανσης Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ) και Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ). Η παρούσα διατριβή πραγματεύεται την αναγκαιότητα της σήμανσης καθώς και τα προϊόντα σε Ελλάδα και Ευρώπη. Στη συνέχεια, πραγματοποιείται μια γενικότερη ανασκόπηση όσον αφορά το ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιόλαδα στην χώρα μας. Ακολουθεί μια αναφορά σχετικά με τα τυποποιητήρια του ελαιολάδου και με τον αριθμό των επιχειρήσεων εμπορίας και διακίνησης ελαιολάδου. Στο τέλος, εξάγονται κάποια θεωρητικά συμπεράσματα με βάση την συνολική βιβλιογραφική ανασκόπηση της διατριβής.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής διατριβής είναι να αποτυπώσει την αναγκαιότητα της σήμανσης των γεωργικών προϊόντων.

ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

Για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας, έγινε συλλογή δευτερογενή στοιχείων, τα οποία προήλθαν από μια γενικότερη βιβλιογραφική ανασκόπηση βιβλίων, άρθρων και ηλεκτρονικών πηγών.

ΚΑΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

1.1Η Αναγκαιότητα της σήμανσης

Με τον όρο σήμανση ενός προϊόντος (product branding) περιγράφεται η λειτουργία κατά την οποία προσδιορίζεται η ταυτότητα του προϊόντος, που διακινείται στην αγορά (Καμενίδης, 2004). Στον πρωτογενή τομέα ειδικότερα, η σήμανση των αγροτικών προϊόντων μιας επιχείρησης είναι ζωτικής σημασίας λειτουργία (marketing), γιατί συμβάλλει αποφασιστικά τόσο στην αναγνώριση των προϊόντων της, όσο και στην διαφοροποίηση τους από ομοειδή προϊόντα ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Έτσι η σήμανση συντελεί στην προώθηση των πωλήσεων προϊόντων, εκείνων των παραγωγών ή εμπόρων που παράγουν ή διακινούν αγαθά εξαιρετικής ποιότητας (Berman, 1996). Ως εκ τούτου, με τη σήμανση, βελτιώνεται το ευρύτερο επίπεδο ποιότητας των παραγόμενων και διακινούμενων προϊόντων.

Τα τελευταία χρόνια, στην εποχή της παγκοσμιοποίησης των αγορών η σήμανση των αγροτικών προϊόντων αφορά, ολοένα και μεγαλύτερων εύρος προϊόντων, παραγωγών και δικτύων πώλησης. Στο πλαίσιο αυτό, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τα προϊόντα με τη σήμανση ΠΟΠ (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης) και ΠΓΕ (Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης). Τα προϊόντα αυτά, κερδίζουν διαρκώς έδαφος στις αντίστοιχες αγορές, ανεβαίνοντας συνεχώς στην εκτίμηση των καταναλωτών και καταγράφοντας σημαντικά κέρδη για τους παραγωγούς τους.

Η αναγκαιότητα της σήμανσης των αγροτικών προϊόντων, εκπορεύεται από πληθώρα παραγόντων που υπεισέρχονται στην σύγχρονη παραγωγή και διακίνηση αγαθών του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και καθιστούν ιδιαίτερα επωφελή, όχι μόνο για τους παραγωγούς αλλά και για τους καταναλωτές. Ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή, των διατροφικών σκανδάλων και της γενικευμένης ανασφάλειας του καταναλωτικού κοινού, ζητήματα προέλευσης και ποιότητας των αγροδιατροφικών προϊόντων, καθίστανται επίκαιρα όσο ποτέ άλλοτε. Έτσι, η σήμανση και η παρεπόμενη πιστοποίηση των αγροδιατροφικών προϊόντων καταδεικνύονται ως διαδικασίες αναγκαίες, στον διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο της παγκοσμιοποίησης.

Εξάλλου είναι γεγονός πώς οι καταναλωτές σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό, πλέον ενδιαφέρονται για την προέλευση των τροφίμων που αγοράζουν, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία σε ζητήματα επισιτιστικής ασφάλειας. Στο πλαίσιο αυτό, οι απαιτήσεις του καταναλωτικού κοινού, λειτουργούν ως παράγοντας ώθησης για τις βιομηχανίες του αγροδιατροφικού τομέα, καθιστώντας επίκαιρες όσο ποτέ τις διαδικασίες σήμανσης και τυποποίησης (Σέμος, 2010, Βάγιας, 2009)

1.2 Ορισμός προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ

Το 1992 με τον κανονισμό 2081/92 η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε για πρώτη φορά το καθεστώς για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων με τον και με τον κανονισμό 2082/92, για τις βεβαιώσεις ιδιοτυπίας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Το 2006 με στόχο τη βελτίωση του συστήματος, οι παραπάνω κανονισμοί αντικαταστάθηκαν από τους 510/06 και 509/06 αντίστοιχα, χωρίς ωστόσο να μεταβληθεί το πεδίο εφαρμογής τους και η σκοπιμότητά τους (<http://www.minagric.gr/>)

Σύμφωνα με τους παραπάνω κανονισμούς και στο πλαίσιο του επαναπροσανατολισμού της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής(ΚΑΠ), οι αγρότες έχουν τη δυνατότητα να στραφούν σε μορφές ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου, μέσω της διαφοροποίησης της γεωργικής παραγωγής. Επιπλέον παρέχεται η δυνατότητα αφενός στους παραγωγούς(ιδίως των μειονεκτικών και απομακρυσμένων περιοχών) να προωθήσουν ευκολότερα προϊόντα τους που παρουσιάζουν εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, πετυχαίνοντας καλύτερες τιμές στην αγορά και βελτιώνοντας έτσι το εισόδημά τους και αφ' ετέρου στους καταναλωτές να αγοράζουν προϊόντα ποιοτικά, με εγγυήσεις για τη παραγωγή, επεξεργασία και τη γεωγραφική καταγωγή τους.

Ως «Όνομασία Προέλευσης» νοείται το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από αυτήν την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα, του οποίου η ποιότητα 'η τα χαρακτηριστικά οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο γεωγραφικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τους φυσικούς ανθρώπινους παράγοντες και του οποίου η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία λαμβάνουν χώρα στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.

Ως «Γεωγραφική Ένδειξη» νοείται το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο χρησιμοποιείται στη περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από αυτήν την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα, του οποίου η ποιότητα, η φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό μπορούν να αποδοθούν στη γεωγραφική αυτή καταγωγή και του οποίου η παραγωγή ή/και μεταποίηση ή/και η επεξεργασία πραγματοποιούνται στην οριοθετημένη περιοχή.

Εικόνα 1.1: Τα ελληνικά σήματα που πιστοποιούν τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ

(Πηγή: <http://www.agrocert.gr/pages/content.asp?cntID=26&catID=15#>)

1.3 Ωφέλει για τους παραγωγούς

Τα τελευταία χρόνια έχουν διενεργηθεί αρκετές έρευνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ παραγωγών, προκειμένου να αποτυπώσουν τα οφέλη της διαδικασίας σήμανσης προϊόντων με τις ενδείξεις ΠΟΠ και ΠΓΕ (Βάγιας, 2009). Οι κύριοι λόγοι που αναφέρουν οι παραγωγοί ότι τους ωθούν να ενταχθούν στο σύστημα ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι οικονομικοί και αφορούν την προώθηση των προϊόντων τους στην αγορά, καθώς τους δίνεται η δυνατότητα να αποκτήσουν ή να διασφαλίσουν μερίδιο αγοράς, ώστε οι επιχειρήσεις τους να καταστούν βιώσιμες ή κερδοφόρες μέσω της προστασίας της χρήσης των ονομασιών, ή να προσφέρουν στους καταναλωτές εγγυήσεις όσον αφορά την ποιότητα.

Πιο συγκεκριμένα, οι σπουδαιότερες ωφέλειες που παρέχει η διαδικασία σήμανσης των αγροτικών προϊόντων στους παραγωγούς και στους φορείς μεταποίησης ή εμπορίας τους (μεταποιητές, εξαγωγείς, χονδρεμπόρους, κ.ά.) είναι οι εξής:

- α) διαφοροποιεί τα προϊόντα μιας επιχείρησης από τα προϊόντα ανταγωνιστικών επιχειρήσεων και έτσι συμβάλλει στην προώθηση των πωλήσεων τους
- β) διευκολύνει την διαφήμιση των προϊόντων, διότι τα προϊόντα που φέρουν σήμανση, καθίστανται ευκολότερα και αποτελεσματικότερα διαφημιζόμενα, αφού έτσι διαφοροποιούνται από ομοειδή προϊόντα δίχως σήμανση
- γ) επιτυχαίνει μεγαλύτερη σταθερότητα τιμών, καθώς σε περιόδους πτώσης των τιμών, τα προϊόντα με σήμανση, δείχνουν μια σχετικά μικρότερη πτωτική τάση στις τιμές τους
- δ) προστατεύει τη φήμη και το γόητρο των επιχειρήσεων, που παράγουν και πωλούν προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τους παραγωγούς κυρίως μειονεκτικών και απομακρυσμένων περιοχών, που με τη διαδικασία σήμανσης, έχουν τη δυνατότητα να προωθήσουν εύκολα προϊόντα που παρουσιάζουν εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, βελτιώνοντας το εισόδημα τους με τις καλύτερες τιμές στην αγορά (Ανθοπούλου, 2004).

1.4 Ωφέλει για τους καταναλωτές

Τα τελευταία χρόνια οι καταναλωτές, κάτω από την επίδραση των διαφόρων διατροφικών κρίσεων, συνειδητοποιούν όλοι και περισσότερο ότι η εντατική χρησιμοποίηση συνθετικών χημικών εισροών στη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή και στην επεξεργασία των παραγόμενων διατροφικών προϊόντων δημιουργούν σημαντικά προβλήματα στην διατροφή και στην υγεία τους. Το γεγονός αυτό με τη σειρά του δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες στους καταναλωτές σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων και επηρεάζει την εμπιστοσύνη τους απέναντι στα προϊόντα διατροφής. Εμπιστοσύνη η οποία δεν αφορά μονάχα το ίδιο το προϊόν, αλλά και όλη την αλυσίδα παραγωγής και διακίνησης τους.

Έρευνες έχουν δείξει ότι οι καταναλωτές προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία και σε άλλους, εκτός της τιμής, παράγοντες όταν επιλέγουν προϊόντα διατροφής. Για παράδειγμα, λαμβάνουν σοβαρά υπ' όψιν τους παράγοντες όπως η υγεία τους, το περιβάλλον, ή ακόμα υγεία και ευημερία των ζώων. Οι παραπάνω προτιμήσεις των καταναλωτών συμβαδίζουν και με την έννοια της ποιότητας των τροφίμων, η οποία δεν σχετίζεται αποκλειστικά με την ποιότητα του τελικού προϊόντος, αλλά και με τις συνθήκες που διαμορφώνονται γύρω από τη διαδικασία παραγωγής σε όλα τα στάδια της και περιλαμβάνει την συμπεριφορά των ίδιων των παραγωγών και τις στάσεις τους απέναντι στο περιβάλλον (Nygard και Storsad, 1998).

Έτσι, η αγορά εκφράζει μια ανάγκη των καταναλωτών για διαφοροποιημένα προϊόντα τα οποία σχετίζονται κυρίως με την παράδοση και τη φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή τους και τα οποία θα πληρούν βασικές προδιαγραφές ποιότητας, διασφαλίζοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Τα προϊόντα ειδικής σήμανσης ΠΟΠ και ΠΓΕ ανταποκρίνονται στις καινούριες ανάγκες των καταναλωτών.

Πέρα από τους παραγωγούς, η διαδικασία των αγροτικών προϊόντων παρουσιάζει πολλά οφέλη και για τους καταναλωτές. Πιο συγκεκριμένα:

α) προστατεύει τους καταναλωτές από την αγορά άλλων προϊόντων αντί άλλων, αφού τα ειδικά σήματα καθιστούν εύκολη την πιστοποίηση προέλευσης και ποιότητας των προϊόντων. Έτσι, οι καταναλωτές είναι σε θέση να ξεχωρίζουν εύκολα τα προϊόντα σήμανσης, από αλλά παραπλήσια και ομοειδή προϊόντα.

β) χρησιμεύει ως «οδηγός αγοράς» καθώς επιτρέπει στους καταναλωτές να σχηματίζουν εικόνα για το εύρος των προϊόντων (με ειδική σήμανση και χωρίς σήμανση) που κυκλοφορούν στην αγορά

γ) διευκολύνει την αγορά προϊόντων και εξοικονομεί χρόνο για τους καταναλωτές καθώς τα προϊόντα με τα ειδικά σήματα είναι εύκολα αναγνωρίσιμα στα ράφια των σημείων πώλησης. Ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, όπου έχει κλονιστεί η εμπιστοσύνη του καταναλωτικού κοινού, μετά τα ποικίλα διατροφικά σκάνδαλα (νόσος τρελών αγελάδων, γρίπη πτηνών, γρίπη των χοίρων κλπ.), η σήμανση των αγροδιατροφικών προϊόντων και η πιστοποίησή τους, αποτελούν μια ασφαλιστική δικλείδα, στον

πρωτογενή και δευτερογενή τομέα (Ανθοπούλου, 2004). Οι καταναλωτές, μέσα στην γενικευμένη ανασφάλεια της παγκοσμιοποίησης των αγορών, αναζητούν ολοένα και περισσότερο, τα προϊόντα εκείνα που διαθέτουν τα εχέγγυα ποιότητας και διακρίνονται από ιδιότυπα, τοπικής φύσης χαρακτηριστικά ποιότητας. Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, ανήκουν ακριβώς σε αυτή την κατηγορία ποιοτικών που διαθέτουν τα χαρακτηριστικά αυτά, κερδίζοντας ολοένα και περισσότερο την εκτίμηση των καταναλωτών(Σέμος, 2010).

1.5 Αρμόδιες αρχές πιστοποίησης

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο και αναφορικά με την πιστοποίηση, το κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε. για τις ΠΟΠ/ΠΓΕ (κανονισμός 510/2006 και ο προγενέστερος αυτού, κανονισμός 2081/92) παρέχει προστασία σε επίπεδο Ε.Ε. των ονομασιών όσων γεωργικών προϊόντων και τροφίμων συνδέονται στενά με τη γεωγραφική περιοχή παραγωγής τους. Τα προϊόντα αυτά πρέπει να παράγονται σε καθορισμένη εδαφική περιοχή και σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές παραγωγής. Κάθε αίτηση για ΠΟΠ ή ΠΓΕ πρέπει να συνοδεύεται από προδιαγραφές του προϊόντος, οι οποίες περιλαμβάνουν τουλάχιστον περιγραφή του προϊόντος, με μέθοδο παραγωγής και τη γεωγραφική περιοχή στην οποία παράγεται το προϊόν. Επιπλέον, με την αίτηση πρέπει να τεκμηριώνεται ότι κάποια ιδιότητα, η φήμη ή κάποιο άλλο χαρακτηριστικό του προϊόντος συνδέεται με την περιοχή παραγωγής.

Μετά την καταχώριση της ονομασίας, κάθε παραγωγός που τηρεί τις προδιαγραφές του προϊόντος και ελέγχεται από οργανισμό ελέγχου ή εθνική αρχή μπορεί να χρησιμοποιήσει την ονομασία. Στην περίπτωση των ΠΟΠ, πρέπει να υφίσταται αντικειμενικός και αποκλειστικός δεσμός μεταξύ των χαρακτηριστικών του προϊόντος και της γεωγραφικής του προέλευσης. Επιπλέον, όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας πρέπει να εκτελούνται εντός της οριοθετημένης γεωγραφικής περιοχής.

Στη χώρα μας, από 1-06-2006, ο *Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων* (ΟΠΕΓΕΠ), που φέρει το διακριτικό τίτλο AGROCERT, είναι αρμόδιος για την έγκριση των υποβαλλόμενων από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις αιτημάτων ένταξης στο σύστημα ελέγχου, την πραγματοποίηση ελέγχων σε συνεργασία με τις Δ/νσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Ν.Α., τη διασφάλιση της τήρησης των προδιαγραφών, την πιστοποίηση των εν λόγω προϊόντων και την τήρηση Μητρώου Εγκεκριμένων επιχειρήσεων και Μητρώου δικαιούχων χρήσης των ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ.

Πιο συγκεκριμένα, ο έλεγχος και η πιστοποίηση των Προϊόντων Ονομασίας (ΠΟΠ) και των Προϊόντων Γεωγραφικής Ένδειξης (ΠΓΕ), έχει ανατεθεί σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 261611/22-03-2007 (ΦΕΚ 406B/22-03-2007), στον Οργανισμό Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (ΟΠΕΓΕΠ). Ειδικότερα, ο ΟΠΕΓΕΠ σε συνεργασία με τις κατά τόπους Γεωργικές Υπηρεσίες των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, αναλαμβάνει:

α) να ελέγχει και να διασφαλίζει ότι τα γεωργικά και τα τρόφιμα που τίθενται στην αγορά και φέρουν τις καταχωρημένες ονομασίες ΠΟΠ και ΠΓΕ, συμμορφώνονται προς τις απαιτήσεις της κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας

β) να πιστοποιεί τα εν λόγω προϊόντα και να χορηγεί την άδεια χρήσης των ενδείξεων, του κοινοτικού συμβόλου και της σήμανσης πιστοποίησης του ΟΠΕΓΕΠ

γ) να ελέγχει στα σημεία χονδρικής και λιανικής πώλησης ή και διάθεσης, την ορθή χρήση των ενδείξεων «ΠΟΠ» και «ΠΓΕ», του κοινοτικού συμβόλου καθώς και της σήμανσης πιστοποίησης

δ) να εγκρίνει τα αιτήματα ενδιαφερομένων για την παραγωγή και τοποθέτηση στην αγορά κατοχυρωμένων γεωργικών προϊόντων και τροφίμων που φέρουν τις ενδείξεις ΠΟΠ και ΠΓΕ, να καταρτίζει και να τηρεί το «Μητρώο δικαιούχων χρήσης ΠΟΠ και ΠΓΕ»

ε) να ενημερώνει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για τα αποτελέσματα των ελέγχων του καθώς και τα μέτρα που έβαλε κατά τη διενέργεια αυτών.

Στον ΟΠΕΓΕΠ τηρείται Μητρώο Δικαιούχων Χρήσης Ενδείξεων ΠΟΠ και ΠΓΕ στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία και η έδρα του δικαιούχου, το είδος και η ονομασία του γεωργικού προϊόντος ή τροφίμου, η κατηγορία ΠΟΠ ή ΠΓΕ και η ημερομηνία έγκρισης, ανανέωσης ή και ανάκλησης του δικαιώματος χρήσης των εν λόγω ενδείξεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η πρόσβαση στο Μητρώο είναι ελεύθερη σε κάθε ενδιαφερόμενο.

1.6 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ευρώπη

Στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα, για τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ χρησιμοποιούνται οι λατινικές συντομογραφίες PDO (*Protected Designation of Origin*) και PGI (*Protected Geographical Indication*) αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί πως η οριοθέτηση αυτού χαρακτηρισμού των προϊόντων, δεν είναι κάτι το νέο για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα, είκοσι χρόνια συμπληρώθηκαν το 2012, απ' όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1992, θέσπισε για πρώτη φορά καθεστώς για προϊόντα με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης, τα γνωστά μας ΠΟΠ, με τον κανονισμό 2081/92.

Το σκεπτικό ήταν να παραχθούν και να προστατευτούν παραδοσιακά ποιοτικά προϊόντα, που αποτελούν πολιτισμικό διατροφικό κεφάλαιο της Ευρώπης. Παραγωγοί, ακόμη και απομακρυσμένων περιοχών, να πετύχουν καλύτερες τιμές στην αγορά και ν' αποφευχθούν παραπλανήσεις και νοθεία προς όφελος των καταναλωτών.

Η προώθηση, η προάσπιση και η προστασία των παραγωγών και των καταναλωτών των ευρωπαϊκών περιοχών, που εμπλέκονται στην παραγωγή των προϊόντων

προέλευσης, είναι το κύριο αντικείμενο και η στόχευση του δικτύου AREPO (Ένωση των Ευρωπαϊκών Περιφερειών). Το δίκτυο AREPO εργάζεται για την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής πολιτικής, όσον αφορά στα προϊόντα γεωγραφικών ενδείξεων και την ποιότητα τους, την ανάπτυξη της προώθησης των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και την αναγνώριση των λογότυπων των προϊόντων στους ευρωπαίους καταναλωτές, καθώς επίσης και τη βελτίωση της προστασίας των κοινοπραξιών των Γεωγραφικών Ενδείξεων.

Εικόνα 1.2: Το επίσημο σήμα της AREPO

Παράλληλα, όμως υπάρχει ενδιαφέρον και λειτουργεί προς την κατεύθυνση προώθησης και προάσπισης του κοινού ενδιαφέροντος των περιφερειών και των παραγωγών, που συμμετέχουν στις διαδικασίες παραγωγής των προϊόντων προέλευσης στην ευρωπαϊκή αλλά και την παγκόσμια οικονομία.

Ζητούμενο των μελών του δικτύου AREPO είναι να οργανώσουν και να αναπτύξουν διάλογο, διαβουλεύσεις, κοινές μελέτες και δράσεις των περιφερειών και των παραγωγών που συμμετέχουν στις διαδικασίες της Ε.Ε. για τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης, ιδίως νομικά, τεχνικά, οικονομικά και πολιτιστικά.

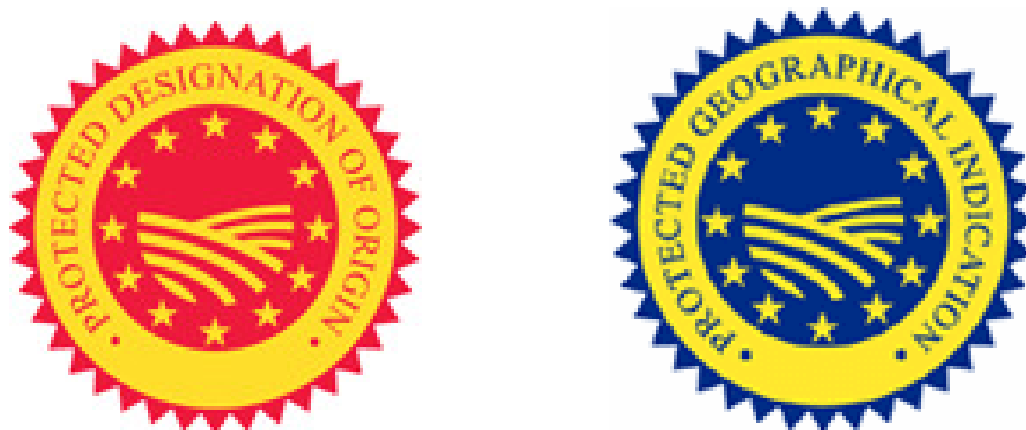
Ένας άλλο ζητούμενα είναι να ενισχυθεί η εκπροσώπηση και η έκφραση των περιφερειών και των παραγωγών, που συμμετέχουν στις διαδικασίες παραγωγής των προϊόντων προέλευσης στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, αλλά και να διευκολυνθεί η αποδοχή και η συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, για ό,τι τους αφορά, δηλαδή, πολιτικές για την ποιότητα και το περιβάλλον.

Αξίζει να αναφερθεί, πως επίσημη θέση του δικτύου AREPO είναι: "Για μια Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) που κρατά την ποιότητα ως πολιτική προτεραιότητα, τα ποιοτικά προϊόντα πρέπει να αποτελούν πρωταρχικό κριτήριο για την πρόσβαση στους ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς πόρους με χορήγηση μόνους" (π.χ. ΚΑΠ, χρηματοδότηση προώθησης μιας και οι ποιοτικές παραγωγές συμβάλλουν στην παραγωγή των δημόσιων αγαθών). Για το λόγο αυτό, άλλωστε, στις

προσπάθειες του δικτύου είναι η καθιέρωση ενός ειδικού κονδυλίου ενός προϋπολογισμού που θα μπορεί να βοηθάει τις ομάδες παραγωγών στη διαδικασία ένταξης στο καθεστώς ποιότητας και στα ΠΟΠ (Τσιφόρος, 2012).

Εικόνα 1.3: Τα ευρωπαϊκά σήματα που πιστοποιούν προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ.

(Πηγή: <http://www.agrocert.gr/pages/content.asp?cntID=26&catID=15#>)

Εξάλλου, στο διαδίκτυο, στην επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην υποενότητα «Γεωργία και Τρόφιμα», υπάρχει η βάση δεδομένων (*Door*), όπου βρίσκονται καταγεγραμμένα αναλυτικά όλα τα προϊόντα των χωρών μελών της Ε.Ε. που έχουν λάβει τις ειδικές σημάσεις ΠΟΠ και ΠΓΕ. Έτσι, η βάση δεδομένων *Door*, λειτουργεί ως ένας χρήσιμος οδηγός τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τους παραγωγούς, που επιθυμούν να έχουν πληροφόρηση για το θέμα.

Είναι αξιοσημείωτο, πως η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προχωρήσει στη θέσπιση μιας σειράς νόμων και κανονισμών που διέπουν την σήμανση, παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ, φανερώνοντας έτσι τη σοβαρότητα με την οποία προσεγγίζει το ζήτημα αυτό. Πιο συγκεκριμένα, η Ε.Ε. έχει θεσμοθετήσει τους παρακάτω κανονισμούς που αφορούν τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ:

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 510/2006 του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2006 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 417/2008 της Επιτροπής, της 8^{ης} Μαΐου 2008, για την τροποποίηση των παραρτημάτων I και II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 510/2006

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1898/2006 της Επιτροπής της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.510/2006 του Συμβουλίου για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωγραφικών προϊόντων και των τροφίμων
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 628/2008 της Επιτροπής της 2ας Ιουλίου 2008, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1898/2006
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 509/2006 του Συμβουλίου της 20^{ης} Μαρτίου 2006, για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που χαρακτηρίζονται ως εγγυημένα παραδοσιακά ιδιότυπα προϊόντα
- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1216/2007 της Επιτροπής της 18^{ης} Οκτωβρίου 2007 για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 509/2006 του Συμβουλίου για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα που χαρακτηρίζουν ως εγγυημένα παραδοσιακά ιδιότυπα προϊόντα.

(Πηγή:<http://www.marketingweek.gr/default.asp?pid=9&la=1&arld=44027>)

1.7 Τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, επίσημος φορέας πιστοποίησης των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι ο Οργανισμός Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων (Ο.Π.Ε.Γ.Ε.Π.), με διακριτικό τίτλο AGROCERT, που αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και λειτουργεί χάρις του δημοσίου συμφέροντος υπό την εποπτεία του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (Ν.2637/98)

Εικόνα 1.4: Τα λογότυπα του Agrocet.

Η ελληνική νομοθεσία που διέπει την παραγωγή, μεταποίηση, συσκευασία και εμπορία των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ συνοψίζεται στις παρακάτω Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις(ΚΥΑ):

- ΚΥΑ 261611 (ΦΕΚ αριθ. 406/22-03-2007 τεύχος Β) με συμπληρωματικά μέτρα του Καν. 510/06 και 1898/06
- ΚΥΑ 290398 (ΦΕΚ αριθ. 694/21-08-2008 τεύχος Β) που τροποποιεί την ΚΥΑ 261611/2007
- ΚΥΑ 318764 (ΦΕΚ αριθ. 1683/21-08-2008 τεύχος Β) που τροποποιεί την ΚΥΑ 261611/2007
- ΚΥΑ αριθ. 261611/7-03-2007 Σε ενοποιημένη μορφή

Σύμφωνα με τον Agrocert, τα ελληνικά προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, κατατάσσονται επισήμως στις εξής κατηγορίες :

1. Ελαιόλαδα – Ελίες
2. Τυρία
3. Φρούτα – Λαχανικά – Ξηροί καρποί – Όσπρια
4. Προϊόντα Αρτοποιίας – Ζαχαροπλαστικής
5. Ψάρια Νωπά – Μαλάκια και Όστρακα
6. Άλλα προϊόντα ζωικής προέλευσης
7. Γόμες – Ρητίνες
8. Αιθέρια έλαια
9. Άλλα προϊόντα

Αναλυτικά και σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων(<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/2012-02-02-07-52-07/ellinikaproionta>) σε κάθε κατηγορία εντάσσονται τα εξής προϊόντα :

Πίνακας 1.1: Κατάλογος προϊόντων.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΠΟΠ) &

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ (ΠΓΕ)

στα πλαίσια του Καν. (ΕΟΚ) αριθ. 510/06 του Συμβουλίου

Α/Α	ΠΡΟΙΟΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1. ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ			

1	Βιάννος Ηρακλείου Κρήτης	ΠΟΠ	379576/236-08-93 (ΦΕΚ 677/02-09-93)
2	Λυγουριό Ασκληπείου	ΠΟΠ	440327/15-11-93
3	Βόρειος Μυλοπόταμος Ρεθύμνης Κρήτης Προδιαγραφές Παραρτήματα	ΠΟΠ	Official Journal L148 21.06.1996 Official Journal L129 14.05.2013 Official Journal C183 23.06.2012
4	Κροκεές Λακωνίας	ΠΟΠ	317738/18-01-97 (ΦΕΚ 24/18-01-94)
5	Πέτρινα Λακωνίας	ΠΟΠ	317714/1-01-94 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
6	Κρανίδι Αργολίδας	ΠΟΠ	315790/14-01-94 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
7	Πεζά Ηρακλείου Κρήτης	ΠΟΠ	371573/19-07-93 (ΦΕΚ 574/02-08-93)
8	Αρχάνες Ηρακλείου Κρήτης	ΠΟΠ	371575/19-07-93 (ΦΕΚ 575/02-08-93)
9	Λακωνία	ΠΓΕ	444282/23-12-93 (ΦΕΚ 955/31-12-93)
10	Χανιά Κρήτης	ΠΓΕ	379563/20-08-93 (ΦΕΚ 821/07-10-93)
11	Κεφαλονιά	ΠΓΕ	315782/14-01-94 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
12	Ολυμπία	ΠΓΕ	392926/31-08-93 (ΦΕΚ 745/27-09-93)
13	Λέσβος ή Μυτιλήνη	ΠΓΕ	371579/19-07-93 (ΦΕΚ 575/02-08-93)
14	Πρέβεζα	ΠΓΕ	440329/15-11-93 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
15	Ρόδος	ΠΓΕ	315783/14-01-94 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
16	Θάσος	ΠΓΕ	440305/11-11-93 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
17	Καλαμάτα	ΠΟΠ	379567/20-08-93 (ΦΕΚ 821/07-

			10-93)
18	Κολυμβάρι Χανίων Κρήτης	ΠΟΠ	371571/19-07-93 (ΦΕΚ 574/02-08-93)
19	Σητεία Λασιθίου Κρήτης	ΠΟΠ	440339/18-11-93 (ΦΕΚ 878/06-12-93)
20	Αποκορώνας Χανίων Κρήτης	ΠΟΠ	440338/18-11-93 (ΦΕΚ 878/06-12-93)
21	Σάμος	ΠΓΕ	371572/19-07-93 (ΦΕΚ 574/02-08-93)
22	Ζάκυνθος	ΠΓΕ	379565/20-08-93 (ΦΕΚ 669/02-09-93)
23	Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Θραψανό	ΠΟΠ	C 241/2001 σελ. 12
24	Φοινίκι Λακωνίας	ΠΟΠ	C 180/2001 σελ. 10
25	Άγιος Ματθαίος	ΠΓΕ	C 321/2003 σελ. 43
26	Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Τροιζηνία	ΠΟΠ	C 128/2006 σελ. 11
27	Εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο Σέλινο Κρήτης	ΠΟΠ	C 232/2009 σελ. 27 L118/2010 σελ.8)
28	Άγουρέλαιο Χαλκιδικής Προδιαγραφές	ΠΟΠ	Official Journal L169/21.06.2013 Official Journal C294/29.09.2012

2. ΕΛΙΕΣ

1	Ελιά Καλαμάτας	ΠΟΠ	440304/11-11-94 (ΦΕΚ 871/26-11-93)
2	Κονσερβολιά Αμφίσσης	ΠΟΠ	317746/18-01-94 (ΦΕΚ 24/18-01-94)
3	Κονσερβολιά Άρτας	ΠΓΕ	317713/14-01-94 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
4	Κονσερβολιά Αταλάντης	ΠΟΠ	317740/18-01-94 (ΦΕΚ 24/18-01-94)
5	Κονσερβολιά Ροβίων Προδιαγραφές	ΠΟΠ	319102/18-01-94 (ΦΕΚ 25/18-01-94)

6	Κονσερβολιά Στυλίδας Προδιαγραφές	ΠΟΠ	317748/18-01-94 (ΦΕΚ 23/18-01-94) 318848/21-08-08 (ΦΕΚ 1725/28-08-08)
7	Θρούμπα Θάσου Προδιαγραφές	ΠΟΠ	315781/14-01-94 (ΦΕΚ 15/14-01-94) 290826/18-08-10 (ΦΕΚ 1368/0209/10)
9	Θρούμπα Χίου	ΠΟΠ	315800/14-01-94 (ΦΕΚ 15/14-01-94)
9	Θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης Κρήτης	ΠΟΠ	444281/23-12-93 (ΦΕΚ 955/31-12-93)
10	Κονσερβολιά Πηλίου Βόλου	ΠΟΠ	317712/14-01-94 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
11	Πράσινες Ελιές Χαλκιδικής Προδιαγραφές	ΠΟΠ	C19/24-01-12 σελ.11 L132/23-05-12 σελ.1

Τυριά

A/A ΠΡΟΙΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Ανεβατό	ΠΟΠ 313060 / 14-01-1994(ΦΕΚ 24/18.01.94)
2	Γαλοτύρι	ΠΟΠ 313031 / 11-01-1994(ΦΕΚ 8/11-01-94)
3	Γραβιέρα Αγράφων	ΠΟΠ 313045 / 14-01-1994(ΦΕΚ 16/14-01-94)
4	Γραβιέρα Κρήτης	ΠΟΠ 313047 / 14-01-1994(ΦΕΚ 16/14-01-94)
5	Γραβιέρα Νάξου Προδιαγραφές	ΠΟΠ 313071 / 18-01-1994(ΦΕΚ 23/18-01-94) & 318849/21-8-2008(ΦΕΚ 1725/28-8-2008)

6	Καλαθάκι Λήμνου	ΠΟΠ	313044 / 14-01-1994(ΦΕΚ 16/14-01-94)
7	Κασέρι	ΠΟΠ	313027 / 11-01-1994(ΦΕΚ 8/11-01-94)
8	Κατίκι Δομοκού	ΠΟΠ	313048 / 14-01-1994(ΦΕΚ 16/14-01-94)
9	Κεφαλογραβιέρα	ΠΟΠ	313032 / 11-01-1994(ΦΕΚ 8/11-01-94)
10	Κοπανιστή Προδιαγραφές	ΠΟΠ	Official Journal L148 21.06.1996 Official Journal C186 26.06.2012 Official Journal L129 14.05.2013
11	Λαδοτύρι Μυτιλήνης	ΠΟΠ	313058/17-01-1994(ΦΕΚ 25/18-01-94)
12	Μανούρι	ΠΟΠ	313028 / 11-01-1994(ΦΕΚ 8/11-01-94)
13	Μετσοβόνε	ΠΟΠ	313070 / 18-01-1994(ΦΕΚ 23/18-01-94)
14	Μπάτζος	ΠΟΠ	313057/17-01-1994(ΦΕΚ 25/18-01-94)
15	Ξυνομυζήθρα Κρήτης	ΠΟΠ	313051 / 14-01-1994(ΦΕΚ 18/14-01-94)
16	Πηχτόγαλο Χανίων	ΠΟΠ	313062 / 17-01-1994(ΦΕΚ 24/18.01.94)
17	Σαν Μιχάλη	ΠΟΠ	313069 / 18-01-1994(ΦΕΚ 23/18-01-94)
18	Φέτα	ΠΟΠ	313025 / 11-01-1994(ΦΕΚ 8/11-01-1994)
19	Σφέλα	ΠΟΠ	313056/17-01-1994(ΦΕΚ 25/18-01-94)
20	Φορμαέλλα Αράχωβας Παρνασσού	ΠΟΠ	313063/17-01-1994(ΦΕΚ 25/18-01-94)
21	Ξύγαλο Σητείας ή Ξίγαλο Σητείας Προδιαγραφές	ΠΟΠ	C312/2010 ΣΕΛ.25(L200/2011 σελ.12)

ΦΡΟΥΤΑ-ΛΑΧΑΝΙΚΑ-ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ-ΟΣΠΡΙΑ

A/A	ΠΡΟΪΟΝ/ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Ακτινίδιο Σπερχειού	ΠΟΠ	319101 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 296533/18-01-1995 (ΦΕΚ 58/31-01-95)
2	Κελυφωτό φυστίκι Φθιώτιδας	ΠΟΠ	317706 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)
3	Κούμ Κουάτ Κέρκυρας	ΠΓΕ	317718 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
4	Ξερά σύκα Κύμης	ΠΟΠ	313420 / 07-01-1994 (ΦΕΚ 6/11-01-94)
5	Μήλα Ζαγοράς Πηλίου	ΠΟΠ	315774 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
6	Τσακωνική μελιτζάνα Λεωνιδίου	ΠΟΠ	444266 / 16-12-1993 (ΦΕΚ 934/24-12-93)
7	Φυστίκι Μεγάρων	ΠΟΠ	317705/14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
8	Φυστίκι Αίγινας	ΠΟΠ	317710 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)
9	Σύκα Βραβρώνας Μαρκοπούλου Μεσογείων	ΠΓΕ	317708 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 18/14-01-94)
10	Πορτοκάλια Μάλεμε Χανίων Κρήτης	ΠΟΠ	317716 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
11	Κεράσια τραγανά Ροδοχωρίου	ΠΟΠ	317729 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94)
12	Μήλα Ντελίσσιους Πιλαφά Τριπόλεως	ΠΟΠ	315778 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
13	Ροδάκινα Νάουσας	ΠΟΠ	317735 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 23/18-01-94)
14	Φασόλια γίγαντες ελέφαντες Κάτω Νευροκοπίου	ΠΓΕ	113 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94)
15	Φασόλια κοινά μεσόσπερμα Κάτω Νευροκοπίου	ΠΓΕ	114 / 18-01-1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 301066/13-05-2009 (ΦΕΚ 1007 Β)

16	Φασόλια (γίγαντες ελέφαντες) Πρεσπών Φλώρινας Επικαιροποιημένες Προδιαγραφές	ΠΓΕ	112 / 18 - 01 - 1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 301066/13-05-2009 (ΦΕΚ 1007 Β)
17	Φασόλια (πλακέ μεγαλόσπερμα) Πρεσπών Φλώρινας Επικαιροποιημένες Προδιαγραφές	ΠΓΕ	111 / 18 - 01 - 1994 (ΦΕΚ 25/18-01-94) 301067/13-05-2009 (ΦΕΚ 1007 Β)
18	Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα	ΠΟΠ	442597/22-11-1993 (ΦΕΚ 864/26-11-1993)
19	Πατάτα Κάτω Νευροκοπίου	ΠΓΕ	C166 / 2001 σελ.29
20	Ακτινίδιο Πιερίας	ΠΓΕ	C76 / 2002 σελ.7
21	Μήλο Καστοριάς	ΠΓΕ	C67 / 2002 σελ.28
22	Φασόλια Γίγαντες-Ελέφαντες Καστοριάς	ΠΓΕ	L203 / 2003 σελ.9
23	Σταφίδα Ζακύνθου	ΠΟΠ	C179/ 2007 σελ.19 (L141 / 2008 σελ.11)
24	Φάβα Σαντορίνης Προδιαγραφές	ΠΟΠ	C179/ 2007 σελ.19 (L266 / 2010 σελ.54)
25	Φιρίκι Πηλίου Προδιαγραφές	ΠΟΠ	C222/2010 σελ.9 (L110/2011 σελ.16)
26	Σταφίδα Ηλείας Προδιαγραφές	ΠΓΕ	C233/2010 σελ.20 (L122/2011 σελ.65)
27	Πατάτα Νάξου Προδιαγραφές	ΠΓΕ	C91/2011 σελ.15 (L319/2011 σελ.41)
28	Φασόλια Βανίλιες Φενεού Προδιαγραφές	ΠΓΕ	C273/16-09-11 σελ.26 (L134/24-05-2012 σελ.8)
29	Μανταρίνι Χίου Προδιαγραφές	ΠΓΕ	C19/24.1.2012 σελ.11 (L337/11.12.2012 σελ.22)
30	Ξηρά Σύκα Ταξιάρχη Προδιαγραφές Παραρτήματα Βιβλιογραφία	ΠΟΠ	C 155/01.6.2012 σελ.11 (L 133/17.5.2013 σελ. 11)

Προϊόντα Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής

A/A	ΠΡΟΪΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Κρητικό Παξιμάδι	ΠΓΕ	

Ψάρια νωπά-Μαλάκια & Μαλακόστρακα

A/A	ΠΡΟΪΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Αυγοτάραχο Μεσολογίου	ΠΟΠ	269858 / 05-01-1994 (φεκ 3/07-01-94)

Άλλα προϊόντα Ζωϊκής Προέλευσης

A/A	ΠΡΟΪΟΝ/ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Μέλι Ελάτης Μαινάλου Βανίλια	ΠΟΠ	313049 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 16/14-01-94)
2	Αρνάκι Ελασσόνας (Προδιαγραφές)	ΠΟΠ	C307/2010 σελ.24 (L195/2011 σελ.34)
3	Κατσικάκι Ελασσόνας (Προδιαγραφές)	ΠΟΠ	C323/2010 σελ.31 (L260/2011 σελ.3)

Γόμες-Ρητίνες

A/A	ΠΡΟΪΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Τσίχλα Χίου	ΠΟΠ	317707 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)
2	Μαστίχα Χίου	ΠΟΠ	317707 / 14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)

Αιθέρια Έλαια

Α/Α	ΠΡΟΪΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Μαστιχέλαιο Χίου	ΠΟΠ	317707/14-01-1994 (ΦΕΚ 17/14-01-94)

Άλλα Προϊόντα ΠΟΠ-ΠΓΕ

Α/Α	ΠΡΟΪΟΝ / ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Κατηγορία αναγνώρισης ΠΟΠ ή ΠΓΕ	ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
1	Κρόκος Κοζάνης	ΠΟΠ	C 207 / 1998 σελ.2 (L 046/20-02-99)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ

2.1 Εισαγωγή

Αναμφίβολά, ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που απασχολούν τους παραγωγούς του πρωτογενή τομέα, είναι το ζήτημα της επιτυχούς διάθεσης των παραγόμενων προϊόντων τους (Καμενίδης, 2004). Ιδιαίτερα στην σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης και της αθρόας εισαγωγής πολλών και φτηνών αγροτικών προϊόντων από τις αναπτυσσόμενες χώρες, η απρόσκοπτη και επιτυχής διάθεση της παραγωγής είναι μια πολυσύνθετη διαδικασία για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του πρωτογενή τομέα.

Το πολυσύνθετο θέμα της διάθεσης της πρωτογενούς παραγωγής υπεισέρχεται σε όλο το φάσμα του σύγχρονου μάρκετινγκ και αφορά όλα τα προϊόντα, μεταξύ αυτών και του ελαιόλαδου. Ειδικότερα το ελαιόλαδο εκλεκτής ποιότητας, όπως είναι αυτά που φέρουν τις ενδείξεις ΠΟΠ και ΠΓΕ, μπορούν να αποτελέσουν, την αιχμή του δόρατος στον τομέα του μάρκετινγκ για πολλές ελαιοπαραγωγικές περιοχές της χώρας.

2.2 Η σημασία του ελαιολάδου για τη χώρα μας

Η ελιά (*Olea europaea* L.) συγκαταλέγεται μεταξύ των αρχαιότερων καλλιεργούμενων δένδρων στον κόσμο. Στη λεκάνη της Μεσογείου παράγεται το 98% του συνολικά παραγόμενου ελαιολάδου, δηλαδή περί τους 2,5 εκατομμύρια τόνους το χρόνο. Η Ελλάδα καταλαμβάνει, σε παγκόσμια κλίμακα, την τρίτη θέση στην παραγωγή ελαιολάδου, μετά την Ισπανία και την Ιταλία. Ο συνολικός αριθμός των ελαιοδέντρων είναι της τάξης των 130 εκατομμυρίων, από τα οποία τα 112 αποτελούν συμπαγείς ελαιώνες, που παράγουν, σε ετήσια βάση, γύρω στους 350.000 τόνους ελαιολάδου.

Η παγκόσμια παραγωγή έφθασε κατά την ελαιοκομική περίοδο 2011/2012 τα 3,37 εκατομμύρια τόνους, ενώ η παγκόσμια παραγωγή για την περίοδο 2012/2013 εκτιμάται σε 2,71 εκατομμύρια τόνους, μειωμένη κατά 20% από την προηγούμενη περίοδο. Από τη συνολική παραγωγή, η Ισπανία παρήγαγε 1,6 εκατ. τόνους, η Ιταλία 450.000 τόνους ενώ η Ελλάδα, όπως εκτιμάται, παρήγαγε 295.000 τόνους. Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου, η παγκόσμια κατανάλωση ελαιολάδου εκτιμάται ότι θα ανέλθει στους 2,95 εκατ. τόνους κατά την περίοδο 2012/13, μειωμένη κατά 5% σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Όσον αφορά στην τιμή του εξαιρετικού παρθένου ελαιόλαδου, σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου, κατά την ελαιοκομική περίοδο 2011/2012, για τη χώρα μας παρατηρήθηκε μια σταδιακή αύξηση, η οποία έφτασε το 15%, από 1.82€/kg (07/11) στα 2.04€/kg (12/12). Η τιμή του εξαιρετικού παρθένου ελαιόλαδου το Μάιο του 2012 έφτασε στα 2.36€/kg. Η ζήτηση καθώς και οι τιμές του ελαιόλαδου αναμένεται να ακολουθήσουν ανοδική πορεία την επόμενη πενταετία διεθνώς. Συγκεκριμένα, η

ζήτηση όπως εκτιμάται από το Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου, θα είναι ανοδική, κυρίως στις μη παραδοσιακές αγορές.

Καταχωρισμένες ονομασίες ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων στη χώρα μας.

ΑΓΙΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΠΓΕ	ΚΡΟΚΕΕΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΠΟΠ
ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ ΧΑΝΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ	ΛΑΚΩΝΙΑ ΠΓΕ
ΑΡΧΑΝΕΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ	ΛΕΣΒΟΣ Η ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΠΓΕ
ΒΟΡΕΙΟΣ ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ	ΛΥΓΟΥΡΙΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ ΠΟΠ
ΒΙΑΝΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ	ΟΛΥΜΠΙΑ ΠΓΕ
ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΘΡΑΨΑΝΟ ΠΟΠ	ΠΕΖΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ
ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΣΕΛΙΝΟ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ	ΠΕΤΡΙΝΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΠΟΠ
ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑ ΠΟΠ	ΠΡΕΒΕΖΑ ΠΓΕ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ ΠΓΕ	ΡΟΔΟΣ ΠΓΕ
ΘΑΣΟΣ ΠΓΕ	ΣΑΜΟΣ ΠΓΕ
ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΠΟΠ	ΣΗΤΕΙΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ ΠΓΕ	ΦΟΙΝΙΚΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ ΠΟΠ
ΚΟΛΥΜΒΑΡΙ ΧΑΝΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ	ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΠΓΕ
ΚΡΑΝΙΔΙ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ ΠΟΠ	ΑΓΟΥΡΕΛΑΙΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΠΟΠ
ΜΕΣΣΑΡΑ ΠΟΠ	

2.3 Πιστοποίηση ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων

Στη χώρα μας έχουν χαρακτηριστεί 28 τύποι ελαιολάδων εγχώριας παραγωγής ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ, γεγονός που απεικονίζει τον υψηλό βαθμό διαφοροποίησης της εγχώριας παραγωγής. Αρχικά, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση υποβάλλει στον Οργανισμό μία αίτηση ένταξης στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης για κάθε

προϊόν ΠΟΠ/ΠΓΕ. Μετά την αξιολόγηση της αίτησης προγραμματίζεται επιτόπιος έλεγχος στην επιχείρηση, τα ευρήματα του οποίου καθορίζουν τη χορήγηση ή μη Πιστοποίησης σε αυτήν. Στην πρώτη περίπτωση, μία σύμβαση ανάμεσα στον Οργανισμό και την ελεγχόμενη επιχείρηση, χορηγείται στην τελευταία ένα Πιστοποιητικό χρήσης της καταχωρισμένης ένδειξης σύμφωνα με το πεδίο δραστηριότητάς της και η επιχείρηση καταχωρείται στο Μητρώο Εγκεκριμένων Επιχειρήσεων και Δικαιούχων χρήσης των ενδείξεων ΠΟΠ/ΠΓΕ του Οργανισμού. Η συμμόρφωση της επιχείρησης με την κείμενη νομοθεσία ελέγχεται από τα αρχεία εισροών-εκροών και από έλεγχους αγοράς που διενεργούνται στα σημεία διάθεσης των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ, οπότε και καθορίζεται η ανανέωση της Πιστοποίησής της ή αν κριθεί σκόπιμο η ανάκληση αυτής.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η αίτηση της επιχείρησης τίθεται στο αρχείο και η ελεγχόμενη επιχείρηση μπορεί να υποβάλει εκ νέου αίτηση, όταν οι λόγοι ανάκλησης έχουν αρθεί. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται και όταν εξ' αρχής, από τον επιτόπιο έλεγχο αξιολόγησης στην επιχείρηση, προκύψει η μη χορήγηση Πιστοποίησης σε αυτήν. Ειδικότερα, όσον αφορά την πιστοποίηση του ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδου, η πρόσφατη επικαιροποίηση των εντύπων που αφορούν όλους τους τομείς δραστηριότητας του ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδου εστιασμένα στη συνέχιση της ιχνηλασιμότητας (ακόμη και σε επίπεδο δεξαμενής) και τεκμηρίωση αυτής μέσω επίσημων παραστατικών όπως και η αναλυτικότερη απεικόνιση στοιχείων της πρωτογενούς παραγωγής με ανάλογα έντυπα ενδυναμώνει περαιτέρω την αξιοπιστία του συστήματος των προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ σχετικά με το ελαιόλαδο.(geolino.gr)

Διαδικασία ένταξης επιχειρήσεων στο Σύστημα Ελέγχου και Πιστοποίησης Προϊόντων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

2.3 Προδιαγραφές ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων

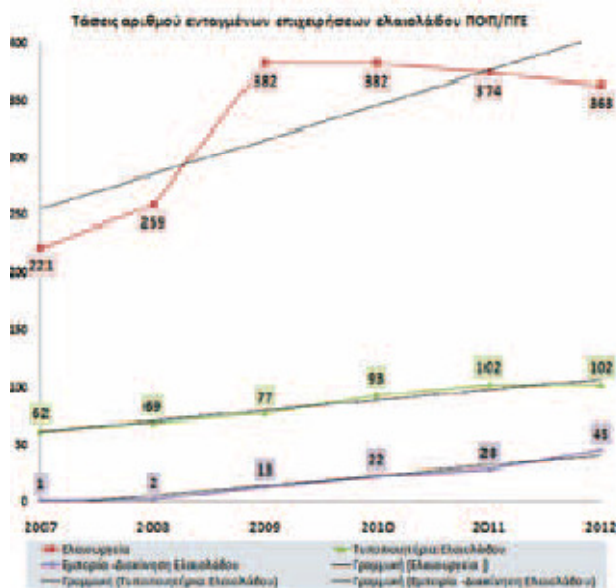
Οι προδιαγραφές καταχώρισης των ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων υπαγορεύονται από τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις ή τους Εκτελεστικούς Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σύμφωνα με αυτές, ο ελαιόκαρπος συγκεκριμένης ποικιλίας που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδου προέρχεται αποκλειστικά από συγκεκριμένες περιοχές. Επιπλέον, η επεξεργασία του ελαιοκάρπου γίνεται μέσα στη γεωγραφική ζώνη, σε κλασικά ή φυγοκεντρικά ελαιοτριβεία, που διασφαλίζουν θερμοκρασίες ελαιόπαστας σε όλες τις φάσεις επεξεργασίας μικρότερες από 30οC ή και ακόμα χαμηλότερες.

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις καλλιεργητικές τεχνικές και στις μεθόδους καταπολέμησης εντομολογικών προσβολών που θα πρέπει να εφαρμόζονται, οι οποίες συντελούν σημαντικά στην αύξηση της παραγωγής και βελτίωση της ποιότητας του ελαιόλαδου. Η σύντομη μεταφορά του ελαιοκάρπου στο ελαιοτριβείο

όπως και η άμεση έκθλιψή του, η οποία και τεκμηριώνεται από ανάλογα παραστατικά, συντελεί περαιτέρω στη διατήρηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του παραγόμενου ελαιόλαδου. Τέλος, οι διακριτοί κανόνες επισήμανσης που διέπουν το νομοθετικό πλαίσιο αλλά και η μοναδική κωδικοποιημένη αρίθμηση της κάθε φιάλης, όπως ορίζεται

στις αντίστοιχες ανά ελαιόλαδο προδιαγραφές, συντελούν στην προστασία του τελικού καταναλωτή από πιθανή παραπλάνηση.

Πίνακας 1.1

Πηγή: www.minagric.g

2.4 Τάσεις και προοπτικές

Στο παρακάτω γράφημα απεικονίζεται ο αριθμός των ενταγμένων επιχειρήσεων ελαιολάδου ανά έτος από 2007 έως 2012 προσαρμοσμένος σε τάση ανά τομέα δραστηριότητας. Επιλέχθηκε ο αριθμός επιχειρήσεων και όχι ο αριθμός των ενδείξεων προκειμένου τα αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα μεταξύ των διαφορετικών δραστηριοτήτων. Για τον ίδιο λόγο προτιμήθηκε επίσης η σύγκριση ανά πλήρες ημερολογιακό έτος προκειμένου να αμβλυνθούν οι αυξομειώσεις στο συνολικό αριθμό επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια του έτους. Διευκρινίζεται επίσης ότι μία επιχείρηση μπορεί να δραστηριοποιείται σε έναν ή περισσότερους τομείς (π.χ. ελαιουργείο, τυποποιητήριο).

Αναφορικά με τα ελαιουργεία παρατηρείται μια κορύφωση κατά τα έτη 2009 - 2010, με πιθανούς λόγους την ενημέρωση ελαιουργών –ελαιοπαραγωγών για το νέο πλαίσιο των ΠΟΠ/ΠΓΕ λόγω της ουσιαστικής μεταφοράς αρμοδιοτήτων από τις οικείες Νομαρχίες στον AGROCERT και την έναρξη του επικαιροποιημένου πλαισίου οικονομικής ενίσχυσης των ελαιοπαραγωγών λαμβάνοντας υπόψη συνδυαστικά καλλιέργειες ΠΟΠ/ΠΓΕ, ολοκληρωμένης διαχείρισης και βιολογικές. Τα έτη 2011 και 2012 κατά γράφεται μεν μειούμενος αριθμός ελαιοτριβείων αλλά με σταθεροποιητικές τάσεις (ρυθμός μείωσης 2-3%).

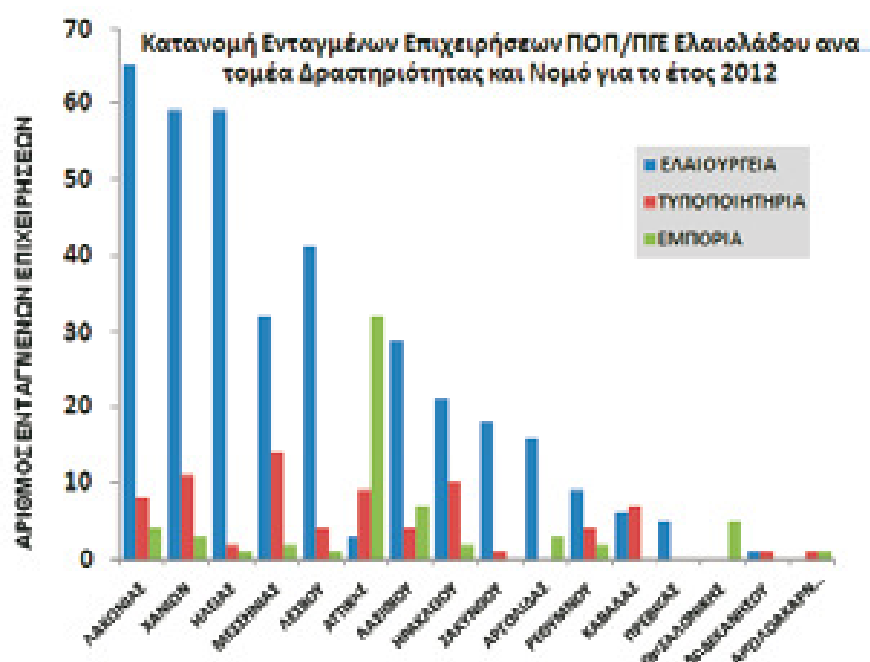
Σχετικά με τα τυποποιητήρια ελαιολάδου, παρατηρείται σταθερά αυξανόμενη τάση μέχρι το 2011 με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 11%, με εξαίρεση το 2010 όπου καταγράφεται σχεδόν διπλάσιος ρυθμός 20%. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η σταθεροποίηση των 382 ελαιοτριβείων κατά τα έτη 2009-2010 ακολουθήθηκε από σταθεροποίηση του αριθμού των 102 τυποποιητηρίων κατά τα έτη 2011-2012.

Τέλος, σχετικά με τον αριθμό των επιχειρήσεων εμπορίας-διακίνησης ελαιολάδου με ιδιωτική ετικέτα, παρατηρείται έντονη αυξητική τάση όλη την εξαετία 2007-2012, με κορύφωση την περίοδο 2009-2010 (αύξηση 84%). Το γεγονός ότι ο ετήσιος ρυθμός αύξησης κατά την περίοδο 2011-2012 βρίσκεται στο 60% παρόλο το μειούμενο αριθμό των ελαιοτριβείων και τη σταθεροποίηση του αριθμού των τυποποιητηρίων, συνάδει με τα περιθώρια ανάπτυξης που υπάρχουν γενικότερα λόγω του μικρού ποσοστού τυποποίησης (20%) σε σχέση με τη συνολική εγχώρια παραγωγή ελαιολάδου και αποτελεί ένδειξη του αυξημένου ενδιαφέροντος που υπάρχει για τη διακίνηση πιστοποιημένου ελαιολάδου.

Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζονται οι νομοί με το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων ανά μονάδα δραστηριότητας (ελαιοτριβεία, μονάδες τυποποίησης και εμπορικές επιχειρήσεις με ιδιωτική ετικέτα). Αποτελεί μια προσπάθεια αποτύπωσης της συνολικής δραστηριότητας που σχετίζεται με ΠΟΠ/ΠΓΕ προϊόντα εντοπισμένη στα όρια του κάθε Νομού και όχι αποκλειστικά με τα ΠΟΠ/ ΠΓΕ προϊόντα που οριοθετούνται εντός νομού, το οποίο ισχύει βέβαια μόνο για την παραγωγική διαδικασία την πληρέστερη κατανόηση του παραπάνω, κρίνεται αναγκαίο, σε αυτό το σημείο, να δοθούν επιπλέον διευκρινίσεις. Υπάρχουν περιπτώσεις που ένας νομός “φιλοξενεί” περισσότερα από ένα ΠΟΠ προϊόντα κι ένα ΠΓΕ προϊόν (π.χ. ν. Λακωνίας). Δεύτερη και σημαντικότερη διευκρίνιση αποτελεί το γεγονός ότι, με

ελάχιστες εξαιρέσεις, ενώ η παραγωγή (πρακτικά το ελαιοτριβείο) του εκάστοτε ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδου υποχρεούται να γίνει εντός της ορισμένης γεωγραφικής ζώνης, η εμφιάλωσή του (πρακτικά τυποποιητήριο ελαιολάδου) μπορεί να πραγματοποιηθεί και εκτός ζώνης. Τρίτον, ο γεωγραφικός εντοπισμός των εμπορικών επιχειρήσεων εντός νομού αφορά πρακτικά την έδρα της επιχείρησης και δεν αποτρέπει τη διακίνηση οποιουδήποτε άλλου ελαιολάδου. Τέλος, όπως και στο προηγούμενο γράφημα, διευκρινίζεται ότι μία επιχείρηση μπορεί να δραστηριοποιείται σε ένα ή περισσότερους τομείς (π.χ. ελαιουργείο, τυποποιητήριο).

Πινάκας:1.2

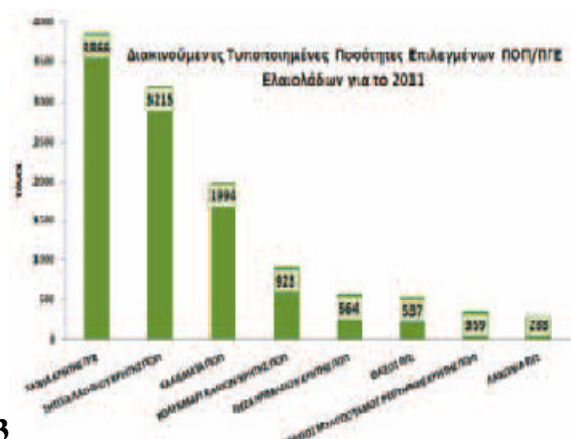
Πηγή : www.minagric.g

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές, ότι χωρίς βαθύτερη ανάλυση (σχέση ελαιουργείων με έκταση ζώνης, συνεισφορά ανά ένδειξη εντός νομού, διασπορά εμφιάλωσης εκτός ζώνης), μόνο πρώιμα συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν. Σ’ αυτό το πλαίσιο παρατηρούμε ότι οι πιο σημαντικοί ελαιοπαραγωγικοί νομοί της χώρας μας (Λακωνίας, Χανίων, Ηλείας και Μεσσηνίας), συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο αριθμό ελαιοτριβείων. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο νομός Θεσσαλονίκης δε δραστηριοποιείται στην τυποποίηση ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων, ενώ ο νομός Αττικής, μάλλον λόγω συγκέντρωσης εμπορικής δραστηριότητας, πρωτοστατεί σε διακίνηση με ιδιωτική ετικέτα. Στο νομό Μεσσηνίας παρατηρείται επίσης ο μεγαλύτερος αριθμός τυποποιητηρίων ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδου για την ελληνική επικράτεια (πιθανή εξήγηση η διακίνηση του ευρύτερα γνωστού ελαιολάδου ‘ΠΟΠ

Καλαμάτα” και η γειτνίαση με αρκετά ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιόλαδα) και ακολουθούν οι νομοί Χανίων, Ηρακλείου, Αττικής, Λακωνίας και Καβάλας.

Εξετάζοντας την αναλογία τυποποιητηρίων/ελαιουργείων σε νομούς που εμπεριέχουν (υπάγονται σε αυτούς) ΠΟΠ/ΠΓΕ προϊόντα διαπιστώνουμε ότι τη μεγαλύτερη αναλογία παρουσιάζει ο νομός Καβάλας με τον αριθμό των τυποποιητηρίων να ξεπερνούν τον αριθμό των ελαιουργείων και ακολουθεί ο Ν. Δωδεκανήσου που όμως έχει μόνο ένα ενταγμένο ελαιουργείο και ένα τυποποιητήριο. Στη συνέχεια ακολουθούν οι νομοί Ηρακλείου, Ρέθυμνου, Μεσσηνίας, Χανίων, Λασιθίου, Λακωνίας, Λέσβου, Ζακύνθου. Γίνεται αντιληπτό, με τη βοήθεια και του επόμενου γραφήματος, ότι δεν υπάρχει άμεσος συσχετισμός μεταξύ αριθμού ελαιουργείων (ή/και αριθμού τυποποιητηρίων) και διακινούμενων ποσοτήτων ανά ένδειξη ΠΟΠ/ΠΓΕ. Σε κάποιες περιπτώσεις, όπως στο νομό Καβάλας (μοναδικό ελαιόλαδο ΠΓΕ Θάσου) με τη μεγάλη αναλογία τυποποιητηρίων/ελαιουργείων, η σύνδεση φαίνεται λογική ενώ σε άλλες όχι, όπως π.χ. στους νομούς Ηλείας και Λέσβου. Από τα παραπάνω φαίνεται ότι πέρα από τις πιθανές ετήσιες διακυμάνσεις παραγωγής, δεν υπάρχει ξεκάθαρη σχέση ανάμεσα στη συνολική δυναμικότητα ανά νομό ή ακόμη ανά ένδειξη ΠΟΠ/ΠΓΕ και στις διακινούμενες ποσότητες ελαιολάδων ΠΟΠ/ΠΓΕ.

Γίνεται σαφές λοιπόν ότι υπάρχουν ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιόλαδα, τα οποία δεν έχουν εδραιωθεί ακόμα στην αγορά και η κατάληξή τους είναι είτε “χύδην” διακίνηση είτε η εμπορία τους ως μη ΠΟΠ/ΠΓΕ. Περαιτέρω ανάλυση δεδομένων που αφορούν στις διακινούμενες ποσότητες ανά ένδειξη και ανά νομό σε συνδυασμό με την παραγόμενη ποσότητα ανά ένδειξη θα συνεισφέρει σημαντικά στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων προκειμένου να επιτευχθεί ο απώτερος στόχος όλων των εμπλεκόμενων, που είναι η προώθηση των εξαιρετικής ποιότητας ελληνικών ΠΟΠ/ΠΓΕ ελαιολάδων σε συσκευασμένη μορφή στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Πίνακας 1.3

Πηγή : www.minagric.g

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, το 2011 οι ποσότητες τυποποιημένων ελαιόλαδων εξαιρετικής ποιότητας που διακινήθηκαν τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό για τις γεωγραφικές ενδείξεις “ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΠΓΕ” και “ΣΗΤΕΙΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ” ξεπέρασαν τα 3 εκατομμύρια τόνους. Η ποσότητα για το “ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΠΓΕ” το 2012 εμφανίζεται κατά 33% μειωμένη. Αντίστοιχη πορεία χαρακτηρίζει τα ελαιόλαδα “ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΠΟΠ” και “ΠΕΖΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ”, των οποίων το ποσοστό μείωσης εκτιμάται για το 2012 στο 21%. Για τα υπόλοιπα επιλεγμένα προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ παρατηρείται αύξηση στις διακινούμενες τυποποιημένες ποσότητες σε σημαντικά ποσοστά. Επιπλέον, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία τα τελευταία χρόνια διαπιστώθηκε μια αυξημένη ζήτηση σε τυποποιημένα ελαιόλαδα ΠΟΠ/ΠΓΕ, τα οποία παράγονται σε περιοχές περιορισμένης έκτασης, όπως είναι το “ΣΗΤΕΙΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΠΟΠ”. Ωστόσο, η εγχώρια κατανάλωση, από τις υψηλότερες παγκοσμίως, απορροφά το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής και απομένουν περίπου 100.000–150.000 τόνοι για εξαγωγή, με το μεγαλύτερο μέρος τους να κατευθύνεται στην Ιταλία σε μορφή χύμα. Μόνο το 20% περίπου της συνολικής εγχώριας παραγωγής φθάνει στην τυποποίηση, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Ισπανία και την Ιταλία φτάνουν το 50% και 75%. Όπως προκύπτει, τόσο από διαθέσιμα στοιχεία όσο και από σχετικές μελέτες, το ελληνικό επώνυμο ελαιόλαδο δεν έχει ικανοποιητική επώνυμη παρουσία στις ξένες αγορές.

Την πρώτη θέση κατέχει συνήθως το ιταλικό ελαιόλαδο και ακολουθεί το ισπανικό με αυξητικές τάσεις. Το γεγονός ότι το 37% περίπου της συνολικής παραγωγής εξάγεται σε χύμα μορφή με κύριο προορισμό την Ιταλία (περίπου 85%), αποτελεί σημαντική απώλεια εσόδων από την προστιθέμενη αξία που προσδίδει το τυποποιημένο προϊόν. Μάλιστα σύμφωνα με την έκθεση McKinsey, 2013, η υπεραξία που χάνει η Ελλάδα ανέρχεται σε 1ευρώ το κιλό, την οποία εκμεταλλεύεται η Ιταλία, εξάγοντας ξανά το ελαιόλαδο συσκευασμένο. Ωστόσο, η συμβολή του ελαιολάδου στις συνολικές εξαγωγές της χώρας μας είναι σημαντική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΩΘΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΠ ΚΑΙ ΠΓΕ

3.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΟΠ

Τα τελευταία χρόνια, η προβολή και προώθηση της Ελληνικής Μεσογειακής Διατροφής αποτελεί κεντρική προτεραιότητα τόσο της ευρωπαϊκής όσο και της εγχώριας πολιτικής, την οποία στηρίζουν οι αρμόδιοι φορείς ως συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας στο παγκόσμιο οικονομικό και εξαγωγικό περιβάλλον. Η ελληνική γεωργία καλείται να λειτουργήσει μέσα σε ένα άκρως ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, με αυξημένες υποχρεώσεις σε ό,τι αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια των τροφίμων, την προστασία της ανθρώπινης υγείας, τον αθέμιτο ανταγωνισμό, τις ελληνοποιήσεις φθηνών εισαγόμενων προϊόντων.

Ως εκ τούτου, η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων με υψηλή προστιθέμενη αξία αποτελεί τον πυρήνα της στρατηγικής πολλών περιοχών της χώρας για την ενίσχυση την αγροτικής οικονομίας. Η διεθνής αρνητική οικονομική συγκυρία, η οποία επηρεάζει τον αγροτικό τομέα σημαντικά, είναι δυνατόν να ανατραπεί, από πλευράς παραγωγών με την ενεργοποίηση κατάλληλων στρατηγικών προώθησης, που υλοποιούνται δυναμικά, με συνέπεια, συνέχεια και προσανατολισμό.

Αναφορικά με τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ, κάθε ομάδα παραγωγών που επιθυμεί να υποβάλει αίτηση κατοχύρωσης ΠΟΠ ή ΠΓΕ, οφείλει καταρχήν να αποδείξει ότι η προτεινόμενη ονομασία ανταποκρίνεται στους ορισμούς που αναφέρονται στο άρθρο 2 του κανονισμού 510/06. Αίτηση κατοχύρωσης ΠΟΠ ή ΠΓΕ θα μπορούσε να κατατεθεί υπό προϋποθέσεις από ένα νομικό ή φυσικό πρόσωπο (όταν στην περιοχή είναι ο μοναδικός που χρησιμοποιεί τη συγκεκριμένη ονομασία και όταν δεν απαγορεύει τη χρήση της σε όσους τηρούν τις προδιαγραφές παραγωγής του προϊόντος).

Τέλος, κάθε απόπειρα κατοχύρωσης θα πρέπει να συνοδεύεται και από αντίστοιχες προσπάθειες προώθησης του προϊόντος. Προϊόντα περιθωριακά, όπως σύγκλινο Μάνης, χαλβάς Φαρσάλων κ.τ.λ. τα οποία επί σειρά ετών παρασκευάζονται χωρίς προδιαγραφές, δεσμεύσεις, έλεγχο κ.τ.λ. και τα οποία αντιμετωπίζουν πρόβλημα εμπορίας ή τιμής δεν θα πρέπει να καταστούν αντικείμενο προστασίας, διότι είναι πιθανότερο να αποθαρρυνθούν κι αυτοί που ήδη χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο όνομα, χωρίς καμία προϋπόθεση. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι τα ΠΟΠ και ΠΓΕ δεσμεύουν την ονομασία ή τη γεωγραφική ένδειξη του τόπου της περιοχής και επομένως δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από παραγωγούς που δεν τηρούν τις δεσμεύσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας (π.χ. έγκριση παραγωγής, υπαγωγή σε σύστημα ελέγχου, ορθή επισήμανση κ.ά.), παρόλο που βρίσκονται εντός γεωγραφικής ζώνης.

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο μέρος της εργασίας, ως «Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης –ΠΟΠ» νοείται το όνομα μιας περιοχής ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο

χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωργικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που α) κατάγεται από αυτήν την περιοχή το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα β) του οποίου η ποιότητα ή τα χαρακτηριστικά οφείλονται κυρίως ή αποκλειστικά στο γεωγραφικό περιβάλλον, που περιλαμβάνει τους φυσικούς και ανθρώπινους παράγοντες και γ) του οποίου η παραγωγή, η μεταποίηση και η επεξεργασία λαμβάνουν χώρα στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή. Δηλαδή, η ονομασία που θα επιλεγεί θα πρέπει να συνοδεύεται από το όνομα της περιοχής ή του τόπου, το οποίο υποδηλώνει την καταγωγή του προϊόντος και που δεν διαφοροποιείται σημαντικά από την οριοθετημένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής του προϊόντος (π.χ. όχι μανταρίνια Χίου που παράγονται σε όλα τα νησιά του Αιγαίου ή μανταρίνια Κυκλάδων που να παράγονται μόνο στην Άνδρο ή ακόμα και εκτός Κυκλάδων). Στην ελληνική πραγματικότητα είναι πρακτικά αδύνατο να καταχωριστεί ονομασία προϊόντος που να συνοδεύεται από την ονομασία Ελλάδα: πορτοκάλια Ελλάδας. Να τονιστεί ότι ως ΠΟΠ μπορεί να καταχωριστεί κάποια παραδοσιακή ονομασία (π.χ. φέτα, κασέρι), παρόλο που δεν συνοδεύεται από όνομα περιοχής ή τόπου (π.χ. κασέρι Θεσσαλίας).

Σε κάθε περίπτωση, το δυσκολότερο σημείο στη δημιουργία του φακέλου είναι να τεκμηριωθεί το συγκεκριμένο σημείο ότι δηλαδή, το προϊόν έχει ορισμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά τα οποία το διαφοροποιούν από τα υπόλοιπα ομοειδή προϊόντα που αναφέρονται στην καταγωγή του. Πρέπει να αποδειχτεί ότι η ιδιαιτερότητα του προϊόντος προέρχεται από το έδαφος, το κλίμα, τους ανέμους ή ορεινούς όγκους κλπ. Το σύνολο ή μέρος αυτών των παραγόντων είναι στοιχεία της καταγωγής του (τόπου παραγωγής) και μάλιστα κάποια απ' αυτά έχουν επίδραση στην καλλιεργητική πρακτική. Ο ανθρώπινος παράγοντας (π.χ. παράδοση, η λαογραφία, η ιστορία της περιοχής, οι εμπορικές συναλλαγές, η κατανάλωση) είναι δυνατό στοιχειοθετήσουν την ιδιαιτερότητα του προϊόντος και τη σημασία του για το συγκεκριμένο τόπο.

Ο δεσμός μεταξύ προϊόντος και προέλευσης στα ΠΟΠ είναι πολύ ισχυρός και ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στο γεγονός ότι ο κανονισμός δεν αναφέρεται στη συσκευασία του προϊόντος, η οποία μπορεί να γίνει παντού (και εκτός χώρας). Αυτό γίνεται για να μην εισέρχονται περιορισμοί στη διακίνηση των προϊόντων και προκαλούνται αθέμιτος ανταγωνισμός ή υπερπροστατευτισμός κάποιων προϊόντων ή περιοχών. Άλλωστε, οι παραπάνω αρχές είναι από τις βασικές της Ε.Ε. Θα μπορούσε ενδεχομένως να ζητηθεί από την αιτούσα ομάδα η συσκευασία εντός ζώνης, επικαλούμενοι λόγους ποιότητας, αυτοελέγχου, τεχνογνωσίας, ελεγκτικού συστήματος κτλ. Γενικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι πολύ προσεκτική στο συγκεκριμένο όρο και απαιτεί πολύ ισχυρή τεκμηρίωση, γιατί ακριβώς τον θεωρεί ως έναν έμμεσο τρόπο για να αποκλειστούν πιθανοί ανταγωνιστές. Απεναντίας, οι διαδικασίες της παραγωγής της πρώτης ύλης, μεταποίησης και επεξεργασίας του προϊόντος γίνονται υποχρεωτικά εντός της ζώνης. Υπενθυμίζεται ότι ως «Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη - ΠΓΕ» νοείται το όνομα μιας περιοχής, ενός συγκεκριμένου τόπου ή σε εξαιρετικές περιπτώσεις μιας χώρας, το οποίο α) χρησιμοποιείται στην περιγραφή ενός γεωγραφικού προϊόντος ή ενός τροφίμου που κατάγεται από την περιοχή, το συγκεκριμένο τόπο ή τη χώρα. β) του οποίου μία

συγκεκριμένη ποιότητα, η φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό μπορούν να αποδοθούν στη γεωγραφική αυτή καταγωγή και γ) γίνεται εκεί η παραγωγή ή/και η επεξεργασία.

Στα ΠΓΕ δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν παραδοσιακές ονομασίες, οπότε χρησιμοποιούνται μόνο γεωγραφικές ενδείξεις (όνομα περιοχής τόπου, χώρας – όχι για την Ελλάδα) καθώς στα ΠΓΕ εισέρχεται και ο παράγοντας φήμης ενός προϊόντος, κάτι που δεν υπάρχει στο ΠΟΠ. Επιπλέον ο ορισμός τονίζει τη φράση «μπορούν να αποδοθούν», ενώ στα ΠΟΠ ισχύει το «οφείλονται ουσιαστικά ή αποκλειστικά». Το σημείο αυτό ερμηνεύεται ότι ο δεσμός μεταξύ της ποιότητας, της φήμης ή των χαρακτηριστικών του προϊόντος και της καταγωγής του είναι ο πιο χαλαρός στο ΠΓΕ. Δηλαδή, οι αποδείξεις για τα ΠΓΕ πρακτικά πρέπει να βρεθούν να αφορούν τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, ενώ για το ΠΟΠ πρακτικά να βρεθούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά που να αφορούν τα προπολεμικά χρόνια.

Σε αντίθεση με τα ΠΟΠ, στην περίπτωση των ΠΓΕ αρκεί να πραγματοποιείτε εντός της οριοθετημένης ζώνης μόνο μία από τις δραστηριότητες της παραγωγής της πρώτης ύλης ή της μεταποίησης ή της επεξεργασίας του προϊόντος (π.χ. το παξιμάδι της Κρήτης μεταποιείται στην Κρήτη, αλλά το σιτάρι προέρχεται εκτός Κρήτης) και σε αντιστοιχία με τα ΠΟΠ. Η συσκευασία ενός ΠΓΕ μπορεί να πραγματοποιείται και εκτός ζώνης, εκτός και αν η αιτούσα ομάδα αιτηθεί διαφορετικά και το τεκμηριώσει επαρκώς. Ειδικά για τα ΠΓΕ, η αίτηση πρέπει σαφώς να υποδεικνύει: σε ποια προδιαγραφή βασίζεται η καταχώρηση του (ειδική ποιότητα, φήμη ή άλλα χαρακτηριστικά που οφείλονται στην προέλευση του).

Σε κάθε περίπτωση, σκοπός των ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι η προστασία και γεωγραφικών ενδείξεων και όχι η προστασία επιχειρήσεων και ούτε καν του προϊόντος. Αυτό πρέπει να αντανakλάται στις προδιαγραφές του προϊόντος για να μην θεωρηθεί ότι γίνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να ευνοούν μονοπωλιακές καταστάσεις. Πέραν της τήρησης του ορισμού, πρέπει η αιτούσα ομάδα να καταθέσει φάκελο που να είναι σύμφωνος με το άρθρο 4 του κανονισμού. Η αιτούσα ομάδα οφείλει να αποστείλει αίτηση καταχώρησης ονομασίας και να συντάξει φάκελο που να καθορίζει τις προδιαγραφές του προϊόντος.

Κάθε επιχειρηματίας που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει την Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης ή την Προστασία Γεωγραφικής Ένδειξη στην ετικέτα του προϊόντος μπορεί να το κάνει, αρκεί να τηρεί τις προδιαγραφές που έχει θέσει η αιτούσα ομάδα και να υπόκειται σε σύστημα ελέγχου. Φυσικά, η κυριότερη προϋπόθεση είναι η οριοθετημένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής του προϊόντος. Μετά από έγκριση από τον ελεγκτικό ή Κοινοτικό σήμα (δικαιούχος χρήσης ΠΟΠ ή ΠΓΕ). Οι προδιαγραφές του προϊόντος περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα: α) όνομα, β) περιγραφή, γ) οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή, δ) απόδειξη προέλευσης (ιχνηλασιμότητα), ε) μέθοδο παραγωγής, στ) δεσμό, ζ) φορείς έλεγχου, η) επισήμανση, θ) τυχόν άλλες απαιτήσεις της νομοθεσίας. Αναλυτικότερα, το όνομα είναι αυτό το οποίο ζητείται να προστατευτεί είτε ως ονομασία προέλευσης, είτε ως γεωγραφική ένδειξη.

Το όνομα δεν μπορεί να έρχεται σε σύγκρουση με εμπορικό σήμα, ακόμα και στην περίπτωση που το τελευταίο περιέχει τοπωνύμιο (π.χ. μέλι Αττική) διότι

θεωρείται ότι προσπαθεί να επωφεληθεί από τη φήμη του εμπορικού σήματος. Επίσης, δεν μπορεί να καταχωριστεί ονομασία ποικιλίας φυτών ή φυλής ζώων, κυρίως στην περίπτωση που η φυλή ή η ποικιλία χρησιμοποιείται και εκτός περιοχής (π.χ. Κορινθιακή σταφίδα). Πάντως παρόλο που έχουν προστατευτεί φυτικές ποικιλίες (π.χ. φιστίκι Αίγινας) καλό είναι να αποφεύγεται παρόμοια κατάσταση. Ονομασίες που είναι μερικώς ομώνυμες με ποικιλίες φυτών ή ζώων μπορούν να προστατευτούν (π.χ. κονσερβολιά Αμφίσσης). Επιπλέον, θα μπορούσε να προστατευτεί ονομασία και σε γλώσσα άλλης της ελληνικής, εφόσον αποδειχτεί ότι η γλώσσα και η συγκεκριμένη ονομασία χρησιμοποιούνταν στην περιοχή (π.χ. φέτα). Τα ελληνικά ονόματα πρέπει να συνοδεύονται από τη λατινική γραφή τους, η οποία όμως είναι ο τρόπος προσφοράς και όχι μετάφραση (π.χ. portokali Chiou και όχι oranges Chiou). Το όνομα για το οποίο απαιτείται προστασία και αυτό το οποίο θα καταχωριστεί στο Κοινοτικό μητρώο πρέπει να είναι αυτό που πραγματικά χρησιμοποιείται και όχι με τεχνητή ονομασία που χρησιμοποιείται πρόσφατα. Τέλος ονομασίες που θεωρούνται γενικές (genetic names) δεν προστατεύονται (π.χ. γραβιέρα, camembert κτλ.), όπως και η λέξεις πορτοκάλια, μανταρίνια κ.α.

Για το λόγο ότι οι συγκεκριμένοι Κοινοτικοί κανονισμοί προστατεύουν ονομασίες, η επιλογή της ονομασίας ή της γεωγραφικής ένδειξης είναι θεμελιώδους σημασίας. Περιέχει τους φυσικούς παράγοντες του προϊόντος (σχήμα, χρώμα, βάρος κτλ.) χημικούς (υγρασία, λίπος κτλ.) μικροβιολογικούς (μικροβιακοί πληθυσμοί), βιολογικοί (φυλή ζώων, ποικιλία φυτών κτλ.), οργανοληπτικά χαρακτηριστικά (χρώμα, γεύση, άρωμα κτλ.). Σκοπός είναι να αποδειχθεί η ιδιαιτερότητα και η μοναδικότητα του προϊόντος και να φανούν τα σημεία διαφοροποίησής του σε σχέση με τα υπόλοιπα ομοειδή προϊόντα καθώς και να αναδειχθεί ο τρόπος παρουσίας του.

Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους είναι ότι από την στιγμή που οι προδιαγραφές του προϊόντος, αυτές είναι δεσμευτικές και πρέπει να τηρούνται από όλους. Για το λόγο αυτό χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη μέθοδο παραγωγής ώστε να μην περιγράφονται καταστάσεις που δεν μπορεί να ισχύουν. Ο αιτών παρέχει πληροφορίες στον τόπο όπου η οριοθετημένη γεωγραφική ζώνη παραγωγής του προϊόντος επηρεάζει το τελικό προϊόν και εξηγεί γιατί το προϊόν συνδέεται με τη συγκεκριμένη περιοχή προέλευσης και όχι με κάποια άλλη. Δίνεται έμφαση στο γεωγραφικό περιβάλλον και στις τοπικές συνθήκες παραγωγής.

Κάθε ιδιαιτερότητα στις γεωγραφικές και κλιματολογικές συνθήκες οι οποίες επιδρούν στον τρόπο παραγωγής του προϊόντος και την τελική ποιότητα του, καθώς και σε ιδιαίτερες τοπικές και παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής, οι οποίες αναπτύχθηκαν στην περιοχή λόγω ακριβώς της ιδιαιτερότητας του γεωγραφικού περιβάλλοντος, πρέπει να τονίζεται. Σε πολλές περιπτώσεις, στοιχεία που αφορούν την κατανάλωση του προϊόντος, το ρόλο του στη διατροφή των κατοίκων της περιοχής, το εμπόριο του προϊόντος, παίζουν σημαντικό ρόλο στα ΠΓΕ (Ιακωβίδου, 2004).

Ο φάκελος πρέπει να δηλώνει σαφώς αν η αίτηση κατοχύρωσης μιας γεωγραφικής ένδειξης βασίζεται σε ειδική ποιότητα, φήμη ή άλλα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στην περιοχή παραγωγής. Στην πράξη, πέρα από περιγραφή του

εδάφους και του κλίματος και τυχόν διαφορές στον τρόπο παραγωγής του προϊόντος, ο φάκελος πρέπει να περιέχει βιβλιογραφικά δεδομένα σχετικά με το προϊόν. Τα δεδομένα αυτά μπορεί να προέρχονται από λεξικά, εγκυκλοπαίδειες, βιβλία, εικόνες, αγγελία, ζωγραφιές κ.α. Οι περιηγητές έχουν συνήθως αρκετές πληροφορίες που αφορούν τις συνήθειες των κατοίκων μιας περιοχής καθώς και εμπορικά ή οικονομικά δεδομένα.

Πηγή πληροφοριών μπορούν να αποτελέσουν ακόμα και τα δημοτικά τραγούδια. Βοηθητικά στοιχεία αποτελούν τιμολόγια κ.α. Οι αναφορές αυτές θα πρέπει να υπάρχουν και για το συγκεκριμένο όνομα για το οποίο αιτείται προστασία και όχι μόνο γενική αναφορά στην καλλιέργεια ενός φυτού ή ενός ζώου. Δηλαδή για ένα τυρί, χρειάζεται να υπάρχει καταγεγραμμένη η ονομασία του τυριού και δεν αρκούν γενικές αναφορές στην εκτροφή των ζώων. Σε κάθε περίπτωση, τα ΠΟΠ και ΠΓΕ είναι προαιρετικά πιστοποιούμενα προϊόντα καθώς η παραγωγή τέτοιων προϊόντων δεν είναι υποχρεωτική, τα παράγει μόνο όποιος θέλει. Οπότε, αυτομάτως κάθε ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας πρέπει να ενταχθεί σε σύστημα ελέγχου. Στην χώρα μας, το σύστημα ελέγχου είναι δημόσιο και ασκείται από την οικεία Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και τον ΟΠΕΓΕΠ. Στην αίτηση καταχώρησης αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία επικοινωνίας, ενώ αναφορικά με την επισήμανση, μπορείς εδώ να γραφτεί κάποιο ειδικό σήμα που θα έχει ξ αιτούσα ομάδα, τυχόν άλλα σήματα (ευρωπαϊκό λογότυπο, εθνικό σήμα ή σήμα ομάδας) μπορεί να αναγράφει και το όνομα του προϊόντος σε οποιαδήποτε γλώσσα (μετάφραση της ονομασίας).

Επίσης, με απόφαση του κράτους – μέλους μπορεί να αναγράφεται στην ετικέτα του προϊόντος ο Οργανισμός Ελέγχου, κάτι που δεν ισχύει σήμερα στην χώρα μας. Τις παραπάνω προδιαγραφές τις θέτει η αιτούσα ομάδα και πρέπει να τηρούνται από όλους όσοι επιθυμούν την παραγωγή, μεταποίηση, επεξεργασία και συσκευασία του, ανεξάρτητα αν ανήκουν ή όχι στην αρχική αιτούσα ομάδα. Οι προδιαγραφές αυτές δεν πρέπει να γίνονται με μοναδικό σκοπό την ευκολία κατοχύρωσης της ονομασίας, θέτοντας προδιαγραφές οι οποίες είναι αδύνατο να τα να τηρηθούν από την άλλη πρέπει να έχουν θεσπισμένες με τέτοιο τρόπο, ώστε να διαφοροποιούν το προϊόν από τα υπόλοιπα ομοειδή, χωρίς όμως να προκαλούν τεχνητά εμπόδια στην παραγωγή του. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι προδιαγραφές είναι τόσο ανελαστικές, όπου το προϊόν είναι πρακτικά αδύνατο να παραχθεί με το συγκεκριμένο τρόπο, κάτι το οποίο προκαλεί πολλά προβλήματα, αφού κατ' ουσία φαίνεται όλοι να παρανομούν. Υπάρχουν παραδείγματα ΠΟΠ και ΠΓΕ όπου η θέσπιση και μόνο των προδιαγραφών συνέβαλλε τόσο αποφασιστικά στην τυποποίηση του προϊόντος, ώστε δόθηκε μεγάλη ώθηση στην παραγωγή και εμπορία – προώθηση του προϊόντος. Σημειώνεται, ότι στο άμεσο μέλλον τα έντυπα υποβολής των αιτήσεων θα τυποποιηθούν και θα καθοριστούν με εφαρμοστικούς κανονισμούς της Επιτροπής. Έτσι, το ενιαίο έγγραφο, που αντικαθιστά το συνοπτικό δελτίο, θα έχει καθορισμένη μορφή όπως και οι προδιαγραφές του προϊόντος που θα δημοσιεύονται καθώς και η αίτηση.

Οι καταχωρημένες ονομασίες για τα προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ προστατεύονται από οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση εμπορική χρήση για τα προϊόντα τα οποία δεν

παράγονται σύμφωνα με τις ειδικές προδιαγραφές που έχει κάθε προϊόν καθώς επίσης και από κάθε αντιποίηση, απομίμηση, υπαινιγμό, ψευδή ή απατηλή ένδειξη όσον αφορά την προέλευση, καταγωγή ή φύση του προϊόντος και από κάθε άλλη πρακτική ικανή να παραπληροφορήσει το κοινό σχετικά με την πραγματική καταγωγή του προϊόντος. Επομένως, τα προϊόντα αυτά πρέπει να φέρουν την ορθή επισήμανση ώστε είναι εύκολα αναγνωρίσιμα. Δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν στο εμπόριο προϊόντα τα οποία χρησιμοποιούν ονομασία προέλευσης ή γεωγραφικές ενδείξεις χωρίς να συνοδεύονται από τον χαρακτηρισμό ΠΟΠ ή ΠΓΕ, αντιστοίχως. Για έναν ακόμη λόγο η θέσπιση των προδιαγραφών είναι θεμελιώδους σημασίας, γιατί από τη στιγμή που ένα όνομα προστατεύεται, απαγορεύεται η χρήση του για οποιονδήποτε δεν τηρεί τις θεσμοθετημένες προδιαγραφές του προϊόντος (οι οποίες είναι πλέον Κοινοτική νομοθεσία), ασχέτως αν δεν ψεύδεται ως προς την προέλευση του.

Σε κάθε περίπτωση, αν το προϊόν δεν σέβεται το σύνολο των προδιαγραφών (περιοχή παράγωγης, ονομασία, μέθοδο παραγωγής, επισήμανση συσκευασία, απόδειξη προέλευσης, περιγραφή, σύστημα ελέγχου), ανεξαρτήτως αν η ονομασία συνοδεύεται ή όχι από την ένδειξη ΠΟΠ ή ΠΓΕ (Πασαλίδου,2003,Ιακωβίδου, 2004). Διότι, το καθεστώς αυτό προστατεύει ονομασίες. Δηλαδή, για έναν ακόμη λόγο χρειάζεται μεγάλη προσοχή στη θέσπιση των προδιαγραφών, για να μην βγει η πλειοψηφία των επιχειρηματιών εκτός νομικού πλαισίου. (Υ.Π.Α.Α., ARGOCERT).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση που αφορά τα προϊόντα σήμανσης ΠΟΠ και ΠΓΕ, η παρούσα διατριβή εξάγει τα εξής συμπεράσματα:

1. ο όρος σήμανσης που προσδιορίζει την ταυτότητα του προϊόντος είναι πάρα πολύ σημαντικός. Βέβαια ο όρος αυτός έχει εμπλουτιστεί με τα ΠΟΠ και ΠΓΕ (Προϊόντα Ονομασίας Προέλευσης και Προϊόντα Γεωγραφικής Ένδειξης) όπου σύμφωνα με αυτούς είναι επωφελούμενοι και παραγωγοί και καταναλωτές. Αυτό γίνεται καθώς ο παραγωγός οριοθετεί κάποια συγκεκριμένη τιμή για το προϊόν του ανεξαρτήτως από πτώσεις τιμών σε άλλα ομοειδή και από την άλλη ο καταναλωτής ο οποίος εξασφαλίζει την ποιότητα του προϊόντος που αγοράζει
2. Η παραγωγική δυναμικότητα των μονάδων τυποποίησης είναι μεγάλη (υπερκαλύπτει θεωρητικά τη συνολική παραγωγή ελαιολάδου της χώρας) αλλά λόγω των συνθηκών αγοράς και της χαμηλής διείσδυσης στις αγορές του εξωτερικού, παρουσιάζει πολύ χαμηλό βαθμό αξιοποίησης του δυναμικού τους.
3. Προϊόντα υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας, όπως είναι τα ελληνικά ελαιόλαδα ΠΟΠ/ΠΓΕ, έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν αυξημένη ζήτηση, υψηλότερες τιμές, υψηλότερη απασχόληση και εισόδημα και συνεπώς οικονομίες κλίμακας με διεθνή ανταγωνιστικότητα.
4. Ο πυρήνας της στρατηγικής πολλών περιοχών της χώρας για την ενίσχυση της αγροτικής οικονομίας είναι η προστιθέμενη αξία τις παραγωγής ποιοτικών προϊόντων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ανθοπούλου, Θ. (2004) Η ανάδειξη της αγροτικής κληρονομιάς και η καινοτομία ως στοιχεία της χωροτοπικής ανάπτυξης: η περίπτωση και η καινοτομία των ιδιότυπων αγροδιατροφικών προϊόντων στο: *Η ανάπτυξη σε μια πολυλειτουργική ύπαιθρο* Αθήνα: Gutenberg

Βάγιας, Ν. (2009) Δύο πολιτικές ποιότητες τροφίμων, μόνο μια διέξοδος για τα ελληνικά Γεωργικά προϊόντα στο: *Δρόμος των Αγροτών* τ. Μάιος- Ιούνιος 2009

Ιακωβίδου, Ο. (2004) Οίνος Τουρισμός. Παράγοντες επιτυχίας και προοπτικές ανάπτυξής του. Εισήγηση στην ημερίδα με θέμα: Οίνος και Πολιτισμός 2004 ENOABE 26/09/2004 Νάουσα

Δαουτόπουλος, Γ. (2005) Τοπική Ανάπτυξη Έκδοση Θεσσαλονίκη: Έκδοσης Ιδίου

Καμενίδης, Χ. (2004) *Αγροτικό Μάρκετινγκ* Θεσσαλονίκη: Art of Text

Πασαλίδου, Σ. (2003) Ελληνικός οίνος και οινοτουρισμός: Δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος. Μεταπτυχιακή Διατριβή, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Σέμος, Α. (2010) Αγροτική Πολιτική – Πολιτική Αγροτικών Προϊόντων Θεσ/νίκη: Ζήτη

Τσιφόρος, Ι. (2012) Επιλογές και Προτεραιότητες για την ανάπτυξη συνεργειών στην αγροτική ύπαιθρο Εισήγηση στο συνέδριο: Διασταύρωση διατροφικών πολιτισμών 6/2/2012 Αθήνα HORECA

Berman, B. (1996) Marketing channels

Bessiere, J. (1998) Local Developments and Heritage: Traditional Foods and cuisine as Touris Attractions in Rural Areas. *Sociologia Ruralis*, Vol.38, No 1: 21-34

Nygaard, B and Storstad, O. (1998) De- globalization of food markets? Consumer perception of safe food: the case of Norway. *Sociologia Ruraris*, Vol.38, No 1:35-53.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ARGOCERT) : <http://www.agrocert.gr>

ΥΠΟΥΡΕΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (Υ.Π.Α.Α.Τ) :<http://www.minagric.gr>

ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ: <http://www.elaiolado.gr/>

Ποιότητα ελαιολάδου ΠΟΠ/ΠΓΕ: <http://www.geolivo.gr>

AGRONEW: <http://www.agronew.gr>

ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ ΠΟΠ "ΚΑΛΑΜΑΤΑ":

<http://www.dimos-pylou-nestoros.gr/newsflashes/news/elaiolado-pop-kalamata.html>

Τα ΠΟΠ χάνουν τις ξένες αγορές ελλείπει εθνικής στρατηγικής:
<http://www.naftemporiki.gr/finance/story/812663/ta-pop-xanoun-tis-ksenes-agores-elleipsei-ethnikis-stratigikis>

Αξιολόγηση της πολιτικής για τις προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης (ΠΟΠ) και τις προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις (ΠΓΕ) στο πλαίσιο της ΚΓΠ :
http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/pdopgi/short_sum_el.pdf

2ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ Χερσόνησος Ηρακλείου, 25-27 Σεπτεμβρίου 2008
http://www.conferences.gr/fileadmin/ temp /proceedings_cretacert/Goumas_Presentation_Cretacert.pdf